

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลจะแบ่งออกเป็น ๒ ตอน ในตอนต้นจะอภิปรายถึงลักษณะของพฤติกรรมพื้นฐานที่เด็กแสดงออกเป็นส่วนรวมโดยยังไม่คำนึงถึงตัวแปรเพศ ลำดับที่การเกิด และฐานะเศรษฐกิจ และในตอนต่อไปจะกล่าวแยกอภิปรายตามลักษณะตัวแปรแต่ละประเภท

๑. ลักษณะพฤติกรรมพื้นฐานที่เด็กแสดงออกโดยส่วนรวม

๑.๑ ความสามารถของเด็กในการแสดงพฤติกรรมพื้นฐาน

เด็กส่วนใหญ่จะสามารถช่วยเหลือตนเองได้ในการแสดงพฤติกรรมพื้นฐานทั้ง ๙ ด้าน และกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดตั้งแต่ร้อยละ ๘๑.๒๕ - ๘๗.๕๐ สามารถเล่นได้เองตามลำพังทุกครั้งที่เด็กส่วนใหญ่สามารถเล่นได้เองตามลำพัง อาจเนื่องมาจากแม่มีภาระงานในบ้าน หรือบางครั้งก็ต้องทำงานนอกบ้านในช่วงเวลากลางวัน และประกอบกับแม่ในชนบทส่วนใหญ่ให้เสรีภาพแก่ลูกในด้านการเคลื่อนไหว และการเล่นมากตราบใดที่การเล่นนั้นไม่เป็นอันตรายต่อเด็ก และอยู่ในสายตาของผู้ใหญ่ และจากการสัมภาษณ์แม่ของเด็กว่าต้องมีการฝึกในเรื่องนี้หรือไม่ แม่ทุกคนให้คำตอบว่าไม่เคยฝึกให้ลูกเล่นตามลำพังเลย เนื่องจากแม่มีภาระงานบ้านคั่งกวดแล้ว ลูกจึงถูกทิ้งให้เล่นตามลำพังได้ พฤติกรรมที่เด็กมีความสามารถทำได้คืออีกพฤติกรรมใดแก่การรับประทานอาหาร เด็กในกลุ่มตัวอย่างร้อยละ ๗๕ - ๘๘.๕๘ ที่สามารถรับประทานอาหารได้เองทุกครั้ง ซึ่งผลสอดคล้องกับงานวิจัยของจรรยา สุวรรณพิทักษ์ และคณะที่พบว่าเด็กในกลุ่มตัวอย่างอายุ ๓ ขวบ ที่สามารถรับประทานอาหารได้เองมีถึงร้อยละ

๔๕ เนื่องจากแมส่วนมากจะฝึกให้ลูกช่วยตนเองในเรื่องรับประทานอาหาร เพราะเรื่องนี้ฝึกง่าย และเมื่อแม่ไม่อยู่บ้านลูกจะคอยช่วยตัวเองโดยไม่เป็นภาระ

พฤติกรรมซึ่งเด็กที่มีความสามารถทำได้น้อยที่สุด คือแก่พฤติกรรมด้านการสวมเสื้อผ้า ทั้งนี้ อาจเนื่องจากเป็นพฤติกรรมที่ต้องใช้ทักษะซึ่งยากกว่าพฤติกรรมอื่น ๆ และสอดคล้องกับผลวิจัยของละม้ายมาศ ศรีทัศนัท ทพบว่า มีเด็กชายและเด็กหญิงในน่านาจำนวนเพียง ๑๐ คน จาก ๕๔ คน ที่สามารถแต่งตัวได้เองเมื่ออายุ ๓ ขวบ และเช่นเดียวกับที่จรรยา สุวรรณทัต และคณะ พบว่า เด็กเพียงร้อยละ ๑๑ ในหมู่บ้านพรานหมื่น และร้อยละ ๕ ในหมู่บ้านคูเมือง ที่สามารถแต่งตัวได้เองเมื่ออายุ ๓ ขวบ ซึ่งจากการสัมภาษณ์แม่ของเด็กกลุ่มตัวอย่าง แม่ส่วนใหญ่จะตอบว่าลูกของตนยังเล็กเกินไปที่จะช่วยตนเองได้อย่างเต็มที่ในเรื่องนี้ ซึ่งยูเนสโก (UNESCO) ได้รายงานผลการวิจัยเกี่ยวกับความสามารถวัยเด็กไว้ว่า เด็กจะมีความสามารถแต่งกายได้เองตามลำพังเมื่ออายุ ๔ ขวบ สำหรับการถอดเสื้อผ้ามี่เปเปอร์เซ็นต์

๑ จรรยา สุวรรณทัต และคณะ, อิทธิพลของสังคมต่อการพัฒนาการของเด็กที่หมู่บ้านพรานหมื่น ตำบลบ้านขาว อำเภอเมืองจังหวัดอุดรธานี และหมู่บ้านคูเมือง อำเภอป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ (พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๑๐) หน้า ๑๖๗.

๒ ละม้ายมาศ ศรีทัศนัท และคณะ, อิทธิพลของสังคมต่อการพัฒนาการเด็กที่ตำบลน่านา อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี, หน้า ๑๐๓.

๓ จรรยา สุวรรณทัต, อิทธิพลของสังคมต่อการพัฒนาการเด็กที่หมู่บ้านพรานหมื่น ตำบลบ้านขาว อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี และหมู่บ้านคูเมือง ตำบลสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่, หน้า ๑๖๗.

๔ UNESCO, The Child From Birth to 6 Years old: better understanding for better child - rearing, (November, 1976):

ของเด็กที่มีความสามารถทำได้เองสูงกว่าค่านการสวมเสื้อผา เนื่องจากเป็นทักษะที่
ง่ายกว่านั่นเอง

๑.๒ พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกเมื่อแม่เข้ามาเกี่ยวข้องกับช่วยเหลือ

เด็กส่วนใหญ่จะยอมให้แม่ช่วยเหลือทุกครั้งและเด็กที่ยอมให้แม่เข้ามา
อยู่เป็นเพื่อนทุกครั้ง มีคารอยละตั้งแต่ ๘๘.๕๘ - ๙๑.๖๗ อาจเนื่องจากถึงแม้ว่าเด็ก
ส่วนใหญ่จะแสดงความสามารถเขานอนไคเองตามลำพัง แต่ถ้ามแม่เข้ามาอยู่เป็นเพื่อน
เด็กก็จะยินยอมให้แม่อยู่ด้วย ถึงการศึกษาของกิเซด พบว่า เด็กเล็กชวงอายุ ๒ - ๓
ขวบ ถึงแม่จะสามารถเขานอนไคเองตามลำพังแล้วก็ตาม อาจจะมีการเรียกแม่เข้ามา
ในห้องบ่อย ๆ เพื่อให้พาไปห้องน้าหรือเข้ามาหามาคุยด้วย และเด็กอายุ ๒ ขวบ จะ
มีลักษณะนี้มากกว่าในระยะอื่น ๆ สำหรับอายุเฉลี่ยของเด็กที่ศึกษาในครั้งน้ตกอยู่
ในอายุ ๒ ขวบ ๘ เดือน จึงเป็นไปได้ว่าเด็กที่มีความสามารถเขานอนไคเองตาม
ลำพังแล้วก็ตาม แต่เมื่อแม่จะพาไปนอนหรืออยู่เป็นเพื่อน ลูกก็จะไม่ตอคานขัดขืน
ประกอบกับอายุชวงนี้เป็นชวงหัวเลี้ยวหัวตอระหว่างการพัฒนาไปสู
ความเป็นอิสระด้วยตนเอง ดังนั้น บางครั้งจึงมีลักษณะพึ่งพายอมให้ช่วยเหลือ แต่
บางครั้งก็จะแสดงความเป็นอิสระอยากทำอะไรด้วยตนเอง

พฤติกรรมที่เด็กส่วนใหญ่ยอมให้แม่ช่วยเหลือทุกครั้งอีกพฤติกรรมได้
แกค่านการสวมเสื้อผา มีกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่รอยละ ๘๑.๒๕ - ๘๗.๕๐ ที่ยอมให้แม่
ช่วยสวมเสื้อผาให้ทุกครั้ง ถึงกลาวแล้วว่า การสวมเสื้อผาเป็นทักษะที่ยากสำหรับเด็ก
วัยนี้ ดังนั้น สำหรับเสื้อผาประเภทที่ใส่ยากแล้ว เด็กก็จะยินดีที่จะยอมให้แม่ช่วยเหลือ

นอกจากนี้ในด้านการถายดูจวาระ ปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างที่ยอมให้แม่ช่วยเหลือทุกครั้ง มีคาร้อยละตั้งแต่ ๗๕ - ๘๕.๘๒ จะเห็นได้ว่าเด็กจำนวนมากยอมให้แม่ช่วย ก็อาจเนื่องมาจากต้องการให้ช่วยทำความสะอาดให้เพราะเด็กวัยนี้ส่วนใหญ่แล้วยังไม่มีความสามารถทำความสะอาดได้เอง

พฤติกรรมที่เด็กส่วนใหญ่ยอมให้แม่เข้ามาเกี่ยวข้องกับน้อยที่สุดได้แก่ พฤติกรรมด้านการเล่น เนื่องจากตั้งกลาวแล้วว่า เด็กในชนบทแม่จะให้อิสระเสรีในการเล่นมาก ประกอบกับเป็นวัยที่เด็กต้องการแสวงหาสำรวจและต้องการฝึกความสามารถในทักษะใหม่ ๆ ตามขั้นพัฒนาการขั้นที่ ๒ ของอีริกสัน^๑ เด็กจึงเพลิดเพลินอยู่กับการเล่นคนเดียวหรือกลุ่มเพื่อนใกล้ ๆ บ้าน โดยไม่ยอมให้แม่เข้ามาขัดจังหวะและพฤติกรรมที่เด็กยอมให้แม่เข้ามาเกี่ยวข้องกับน้อย อีกพฤติกรรมใดแก่การรับประทานอาหาร ดังที่ได้อภิปรายมาแล้วว่า เด็กมีความสามารถในขั้นนี้ดี และช่วงอายุนี้เด็กต้องการฝึกทักษะใหม่ ๆ ที่เด็กพอจะช่วยตนเองได้ โดยไม่ต้องการผู้ใหญ่เข้ามาเกี่ยวข้อง เป็นการแสดงความสามารถ และขณะเดียวกันเด็กก็จะรู้สึกภูมิใจในความสามารถของตนเอง อีกด้วย เด็กจึงอยากที่จะช่วยตัวเองในเรื่องนี้

๑.๓ พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกเมื่อแม่กระตุ้นให้แสดงพฤติกรรมด้วยตนเอง

เด็กส่วนใหญ่จะเชื่อฟัง และยอมทำตามทุกครั้ง เมื่อแม่กระตุ้นควย วาจา ซึ่งเด็กร้อยละ ๗๕ - ๘๕.๘๒ จะยอมเล่นตามลำพังทุกครั้งเมื่อแม่กระตุ้นให้ เล่นตามลำพัง ดังได้อภิปรายไปแล้วว่า เด็กมีความสามารถมีวุฒิภาวะที่จะเล่นเองตามลำพังได้แล้ว ดังนั้นเมื่อแม่กระตุ้นควยวาจาเด็กจึงยอมทำตามโดยดีเช่นเดียวกับคาน การรับประทานอาหารซึ่งเด็กร้อยละ ๗๒.๕๒-๘๖.๒๕ จะยอมรับประทานอาหารด้วยตนเองทุกครั้งเมื่อแม่กระตุ้นควยวาจา เนื่องจากเหตุผลเดียวกันคือ เป็นพฤติกรรมที่เด็กมีความสามารถทำได้อยู่แล้ว เมื่อแม่กระตุ้นให้ช่วยตนเอง เด็กจึงยินดีที่จะทำตาม

¹Paul H. Mussen, John J. Conger and Jerome Kagan, Child Development and Personality, p. 261.

พฤติกรรมที่เด็กยอมทำตามทุกครั้งน้อยที่สุดได้แก่การสวมเสื้อผ่า มีเด็กไม่เกินร้อยละ ๓๘.๕๘ ที่ยอมสวมเสื้อผ่าเองเมื่อแม่กระตุ้น เนื่องจากเป็นทักษะที่ยากต้องใช้ความสามารถหลายอย่างประกอบกัน รวมทั้งเด็กเองต้องมีภาวะเพียงพออีกด้วย จึงจะสามารถทำพฤติกรรมนั้นด้วยตนเองได้ และจากการสัมภาษณ์แม่ของกลุ่มตัวอย่างพบว่า เด็กจะสามารถสวมเสื้อผ่าได้เองเป็นบางประเภท ถ้ายากเกินไปก็ต้องการช่วยเหลือให้เห็นได้ว่าเด็กชนบท ยินดีที่จะช่วยตนเองในกิจกรรมที่ไม่ต้องใช้ทักษะมากนัก ถ้าทักษะใดยากเกินไปเด็กจะรู้สึกลำบากใจและท้อใจ ไม่ยอมทำตามในพฤติกรรมนั้น ๆ

๑.๔ พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกเมื่อแม่อุหรือลงโทษ

เด็กส่วนใหญ่จะเชื่อฟังเมื่อแม่อุหรือลงโทษในขณะที่ตนเองแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในคานต่าง ๆ ซึ่งในบางพฤติกรรมเด็กส่วนใหญ่อาจเชื่อฟังบางครั้ง และในบางพฤติกรรมอาจเชื่อฟังทุกครั้ง ทั้งนี้ เนื่องจากเหตุผลหลายประการ เช่น อารมณ์ของเด็ก หรือการลงโทษที่แรงหรือมากน้อยเพียงใด เด็กในกลุ่มตัวอย่างมีลักษณะเช่นนี้อาจเนื่องมาจากในสังคมไทยเรามักจะอบรมให้เด็กอยู่ในระเบียบวินัย ให้อ่อนน้อมเชื่อฟังผู้ใหญ่ และเมื่อเด็กไม่เชื่อฟังทำตามก็จะถูกอุหรือลงโทษจากพ่อแม่ ซึ่งจากการสัมภาษณ์แม่ของเด็กส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า อยากให้ลูกเชื่อฟังทุกครั้งทั้งที่อุหรือลงโทษ และไม่ต้องการให้เด็กมีความเห็นคัดค้านหรือเถียงพ่อแม่

จากตารางที่ ๓๔ และ ๓๕ จะแสดงให้เห็นว่า แม่ไม่คอยไต่คุลงโทษลูกของตนในพฤติกรรมด้านการถ่ายปัสสาวะ และการถ่ายอุจจาระ เนื่องจากเด็กไม่เคยมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่นการถ่ายเลอะเทอะ อาจเนื่องมาจากเด็กชนบทที่ไปสัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็นผู้ชายแล้วจะไม่คอยไต่สวมกางเกงกัน จึงทำให้สะดวกต่อการขับถ่าย และเด็กหลาย ๆ คนก็ใช้ห้องน้ำตัวเองและเรียกแม่ให้มาทำความสะอาดให้หรือแม่ก็ใช้วิธีไปทุ้ง แล้วทำความสะอาดด้วยกามมะพร้าว เป็นต้น จึงทำให้ไม่มีปัญหา

ให้แม่ของดูว่าในเรื่องการขี้ถ่าย สอดคล้องกับที่ จอห์น อี. เคอร์ยั้ง (John E. De Young) สํารวจพบว่า เด็กในชนบทไทยได้รับการฝึกหัดในการขี้ถ่ายโดยไม่มี การลงโทษ เด็กไม่ค่อยใส่เสื้อผ้า ฉะนั้น จึงไม่มีปัญหาเรื่องอุจจาระเปื้อนเสื้อผ้า โดย เด็กมักถูกนำออกไปถ่ายอุจจาระนอกบ้าน แลวแม่จะเป็นผู้ทำความสะอาดให้ และเด็ก จะเริ่มฝึกนั่งกระโถนเมื่ออายุประมาณ ๑๘ เดือน ถึง ๒ ขวบ ซึ่งหลังจากนั้นจะขี้ถ่าย ใต้เอง โดยสามารถไปสวมของผู้ใหญ่ได้เมื่ออายุประมาณ ๓ ขวบ

๒. การ แสดง พฤติกรรม พื้นฐาน ตาม ลักษณะ ของ ตัว แปร

๒.๑ เพศชาย เพศหญิง

ความสามารถในการแสดงพฤติกรรมพื้นฐาน

เด็กชายและเด็กหญิงส่วนใหญ่สามารถช่วยตนเองได้ในการแสดง พฤติกรรมพื้นฐานทั้ง ๘ ด้าน เด็กชายที่สามารถทำพฤติกรรมได้เองทุกครั้งมีคารอยละ ๘๕.๘๒ ในพฤติกรรมการเล่นและมีค่าต่ำสุด ๑๖.๖๗ ในพฤติกรรมคานการสวมเสื้อผ้า ส่วนในเด็กหญิงที่สามารถทำพฤติกรรมได้เองทุกครั้ง มีคารอยละสูงสุด ๘๕.๘๒ ใน พฤติกรรมการล้างมือ และมีคารอยละต่ำสุด ๒๒.๘๒ ในพฤติกรรมการสวมเสื้อผ้า เช่นเดียวกับเด็กชาย โดยเด็กชายมีคารอยละ สูงกว่าของเด็กหญิงในพฤติกรรมการเล่น การถ่ายปัสสาวะ การถ่ายอุจจาระ และการนอน ตามลำดับ ส่วนเด็กหญิงมีคารอยละ สูงกว่าเด็กชายในพฤติกรรม การล้างมือ การรับประทานอาหาร การถอดเสื้อผ้า และ การสวมเสื้อผ้า ตามลำดับ จะเห็นว่าเด็กชายมีแนวโน้มว่า มีความสามารถในการขี้ ถ่ายดีกว่าเด็กหญิง อาจจะเนื่องมาจากผู้วิจัยสังเกตเห็นในขณะที่เก็บข้อมูล พบว่า เด็กชาย

๑

John E. De Young, Village Life in Modern Thailand,

ส่วนใหญ่ไม่นิยมสวมกางเกงคองใสแต่เสื้อเพียงตัวเดียว จึงน่าจะซั้บคายได้สะดวกกว่า เด็กหญิง ส่วนเด็กหญิงมีแนวโน้มว่ามีความสามารถในการรับประทานอาหารและคานการสวมเสื้อผ้าดีกว่าเด็กชาย เนื่องจาก เด็กหญิงในวัยนี้บางคนสามารถรับประทานอาหารได้ค้เหมือนผู้ใหญ่ และส่วนใหญ่แล้วจะค้ดีกว่าเด็กชาย^๑ และเด็กหญิงส่วนใหญ่จะมีความสามารถในคานแต่งกายค้ดีกว่าเด็กชาย^๒

พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกเมื่อแม่เข้ามาเก้ยวของช่วยเหลือ

เด็กชายและเด็กหญิงส่วนใหญ่จะยอมให้แม่ช่วยเหลือทุกครั้ง โดยเด็กชายที่ยอมให้แม่ช่วยเหลือทุกครั้งมีคารอยละสูงสุด ๘๘.๕๘ ในพฤติกรรมคานการนอนและมีคารอยละต่ำสุด ๑๔.๕๘ ในพฤติกรรมคานการเลน เช่น เก้ยวกับเด็กหญิงที่ยอมให้แม่ช่วยเหลือทุกครั้งมีคารอยละสูงสุด ๘๑.๖๗ ในพฤติกรรมคานการนอนและมีคารอยละต่ำสุด ๑๒.๕๐ ในพฤติกรรมคานการเลน

พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกเมื่อแม่กระตุ้นค้วววาจาให้ลูกช่วยเหลือ

ตนเอง

เด็กชายและเด็กหญิงส่วนใหญ่จะยอมช่วยตัวเองเมื่อแม่กระตุ้นค้วววาจา ในลักษณะของการยอมทำตามแม่ทุกครั้งนั้น เด็กชายมีคารอยละสูงสุด ๗๘.๑๗ ในพฤติกรรมคานการเลน และมีคารอยละต่ำสุด ๓๑.๒๕ ในพฤติกรรมคานการสวมเสื้อผ้า ส่วนในเด็กหญิงที่ยอมทำตามเมื่อแม่กระตุ้นทุกครั้งนั้นมีคารอยละสูงสุด ๘๑.๒๕ ในพฤติกรรมคานการรับประทานอาหาร และมีคารอยละต่ำสุด ๓๕.๔๑ ในพฤติกรรม

^๑ Arnold Gesell and Frances L. Ilg, Infant and Child in the Culture of Today, p. 207.

^๒ Arnold Gesell, The First Five Years of Life (New York : Harper & Brothers Publishers, 1940), p. 248.

งานการสวมเสื้อผ้าเช่นกัน แต่โดยทั่วไปแล้วเด็กหญิงมีแนวโน้มจะยอมช่วยตนเองทุกครั้งเมื่อแม่กระตุ้นมากกว่าเด็กชาย

พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกเมื่อแม่คุยหรือลงโทษ

เด็กชายและเด็กหญิงส่วนใหญ่จะเชื่อฟังเมื่อถูกแม่คุยหรือลงโทษ โดยเด็กชายที่เชื่อฟังแม่ทุกครั้งมีค่าร้อยละสูงสุด ๔๓.๗๕ ในพฤติกรรมคานการนอน และมีค่าร้อยละต่ำสุด ๒๗.๐๘ ในพฤติกรรมคานการ เล่น ส่วนเด็กหญิงที่เชื่อฟังแม่ทุกครั้ง มีค่าร้อยละสูงสุด ๔๑.๖๗ ในพฤติกรรมคานการรับประทานอาหารและมีค่าร้อยละต่ำสุด ๓๗.๕๐ ในพฤติกรรมคานการถ่ายปัสสาวะแต่โดยทั่วไปแล้วเด็กหญิงมีแนวโน้มจะเชื่อฟังแม่ทุกครั้งมากกว่าเด็กชาย

อย่างไรก็ตาม จากการทดสอบความแตกต่างระหว่างสัดส่วน พบว่าจำนวนเด็กชายและเด็กหญิงที่แสดงพฤติกรรมคานต่าง ๆ ในแต่ละลักษณะนั้นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับการศึกษาของเซียร์สและคณะ ซึ่งได้ศึกษาเปรียบเทียบว่า แม่มีการฝึกให้ลูกฟังตนเอง และมีการยับยั้งการฟังตนเอง แตกต่างกันระหว่างเด็กหญิงและเด็กชายหรือไม่ ปรากฏว่า เมื่อคุณลักษณะการฟังตนเองรวมทุกด้านแล้ว ไม่พบว่าแม่ฝึกหรือยับยั้งการฟังตนเอง แตกต่างกันระหว่างลูกชายและลูกหญิง สาเหตุที่ทำให้ไม่แตกต่าง อาจเนื่องจากสังคมถือว่าพฤติกรรมการฟังตนเองในวัยเด็ก เป็นพฤติกรรมที่ไม่ควร จะมีความแตกต่างระหว่างเพศ นอกจากนั้นแล้ว ยังสอดคล้องกับการวิจัยของซุจิตต์ พัททิมผล ที่พบว่า มารดาส่วนมากจะเริ่มสอนให้เด็กฟังตัวเองตั้งแต่อายุยังน้อย เด็กจึงทำงานได้ตั้งแต่อายุ ๒ ขวบ เด็กจะสามารถยับยั้งของให้บิดามารดาได้โดยที่เด็กชายและเด็กหญิง เริ่มได้รับ

การฝึกหัดช่วยตนเองในวัยเดียวกัน และเด็กก็ปฏิบัติได้ในอายุเท่า ๆ กัน เช่นเดียวกับกาณูจนา คำสุวรรณ ที่พบว่า ในการวัดพฤติกรรมจริงในการฝึกให้ลูกฟังตนเองของแม่คะแนน เลี้ยงของเด็กชายและเด็กหญิงไม่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕^๒ และจากการสัมภาษณ์แม่ของกลุ่มตัวอย่าง ก็พบว่า แม่ส่วนใหญ่ยังไม่ได้ฝึกให้ลูกแสดงบทบาททางเพศที่เหมาะสม เช่น ทั้งเด็กหญิงและเด็กชาย จะมีโอกาสในการช่วยแม่กวาดบ้าน ถูบ้าน ทำครัว หรือเลี้ยงน้องใดเท่า ๆ กัน เพราะแม่คิดว่าลูกของตนยังเล็กเกินกว่าที่จะเข้าใจและแสดงบทบาทของตนเองได้อย่างเหมาะสม

๒.๒ ลำดับที่การเกิด

ความสามารถในการแสดงพฤติกรรมพื้นฐาน

ลูกคนโตและลูกคนรองส่วนใหญ่สามารถช่วยตนเองได้ในการแสดงพฤติกรรมพื้นฐานทั้ง ๙ ด้าน ลูกคนโตที่สามารถทำพฤติกรรมได้เองทุกครั้งมีคารออยละสูงสุด ๘๓.๓๓ ในพฤติกรรมการเล่น และมีคารออยละต่ำสุด ๑๘.๑๘ ในพฤติกรรมสวมเสื้อผ้าน ส่วนลูกคนรองที่สามารถทำพฤติกรรมได้เองทุกครั้งมีคารออยละสูงสุด ๘๘.๘๘ ในพฤติกรรมการรับประทานอาหาร และมีคารออยละต่ำสุด ๒๐.๘๓ ในพฤติกรรมการสวมเสื้อผ้าน คารออยละของลูกคนโตที่สามารถทำพฤติกรรมได้เองทุกครั้งมากกว่าลูกคนรองตามลำดับดังนี้ ด้านการเล่น และด้านการเคลื่อนไหว ส่วนคารออยละของลูกคนรองที่สามารถทำพฤติกรรมได้ทุกครั้งสูงกว่าลูกคนโตตามลำดับดังนี้ การรับประทานอาหาร

ฐจิตต์ พิทักษ์ผล "การอบรมเลี้ยงดูเด็กในครอบครัวที่ฐานะทางเศรษฐกิจสังคมต่ำในจังหวัดพระนครและธนบุรี" หน้า ๑๕๖.

^๒ กาณูจนา คำสุวรรณ "ความสัมพันธ์การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างการอบรมเลี้ยงดู พัฒนาการทางความคิด ตามทฤษฎีของเปียเจท์ และสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน" หน้า ๗๘ - ๗๙.

การถ่ายปัสสาวะ การล้างมือ การถ่ายอุจจาระ การนอน การถอดเสื้อผ้า และการสวมเสื้อผ้า แต่อย่างไรก็ตามการอดะของลูกคนโตและลูกคนรอง มีค่าใกล้เคียงกัน เป็นส่วนใหญ่ และจากการทดสอบความแตกต่างระหว่างสัปดาห์ พบว่า มีพฤติกรรมเดียวกันคือค่านการขับถ่ายปัสสาวะ ที่การอดะของลูกคนรองสูงกว่าลูกคนโตและแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ (ตารางที่ ๗) นอกนั้นไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ แต่ักพอจะเห็นแนวโน้มได้ว่าลูกคนรองมีความสามารถมากกว่าลูกคนโต ทั้งนี้ อาจเนื่องจากลูกคนโตไม่ได้รับโอกาสในการฝึกทักษะที่จะสามารถเป็นอิสระช่วยตนเองได้เท่าลูกคนรอง

จากการศึกษาของ เซียร์สและคนอื่น ๆ พบว่า ลำดับที่การเกิดเป็นองค์ประกอบสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้แม่อบรมเลี้ยงดูลูกแตกต่างกันออกไป และแม่มักจะเลี้ยงลูกคนหัวปีอย่างขาดประสมการณ์ แม่จะมีเวลาอุทิศให้กับลูกคนแรกได้เต็มที่ ลูกจึงสามารถพึ่งพาแม่ได้มาก เด็กจึงมีโอกาสฝึกสิ่งต่าง ๆ ได้น้อยลง แม่จะจำกัดสิทธิ์และคอยควบคุมลูกมากกว่าที่จะปล่อยให้ลูกมีโอกาสเล่นหรือกระทำสิ่งต่าง ๆ ได้ คั้งเด็กที่เป็นลูกคนรอง และผลนี้สอดคล้องกับการวิจัยของ มาลา วิรุณานนท์ ที่พบว่า แม่ของลูกคนหัวปีมีพฤติกรรมในการฝึกให้ลูกพึ่งตนเอง แตกต่างจากแม่ของลูกคนรอง ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ โดยแม่ของลูกคนหัวปีฝึกให้ลูกพึ่งตนเองน้อยกว่าแม่ของลูกคนรอง ๆ

^๑ Robert R. Sears, Eleanor E. Maccoby and Harry Levin, Pattern of Child rearing, pp. 154 - 155.

^๒ มาลา วิรุณานนท์, "ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แบบการรับรู้ และการเลี้ยงดูในค่านการฝึกให้พึ่งตนเองกับในค่านการยับยั้งการพึ่งตนเองเปรียบเทียบในนครหลวงกับเด็กในต่างจังหวัดในระดัชั้นประถมปีที่ ๑ (ปริญญาานิพนธ์มหาวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, ๒๕๑๕) หน้า ๖๘.

พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกเมื่อแม่เข้ามาเกี่ยวข้องกับช่วยเหลือ

ลูกคนโตและลูกคนรอง ส่วนใหญ่จะยอมให้แม่ช่วยเหลือทุกครั้ง โดยลูกคนโตที่ยอมให้แม่ช่วยเหลือทุกครั้ง มีค่าร้อยละสูงสุด ๘๘.๕๘ ในพฤติกรรมคานการนอน และมีค่าร้อยละต่ำสุด ๑๘.๓๕ ในพฤติกรรมคานการเดิน สำหรับลูกคนรองที่ยอมให้แม่ช่วยเหลือทุกครั้งมีค่าร้อยละสูงสุด ๘๑.๖๗ ในพฤติกรรมคานการนอน และมีค่าร้อยละต่ำสุด ๘.๓๓ ในพฤติกรรมคานการเดิน นอกจากนั้น ค่าร้อยละของแม่ที่ไม่เคยเข้ามาช่วยเหลือลูกคนรองเลย สูงกว่าลูกคนโตในพฤติกรรมทุกคาน ยกเว้นคานการสวมเสื้อผา แสดงว่าแม่ส่วนใหญ่มีแนวโน้มจะช่วยเหลือลูกคนโตมากกว่าลูกคนรอง และจากการทดสอบความแตกต่างระหว่างสัดส่วน พบว่า จำนวนของแม่ที่เข้ามาช่วยเหลือลูกคนโตในคานการซึบด้ายปัสสาวะมีมากกว่าแม่ที่เข้ามาช่วยเหลือลูกคนรองและแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๑ (ตารางที่ ๑๖) สอดคล้องกับคานการแสดงความสามารถคานการถ่ายปัสสาวะ ที่พบว่า ลูกคนรองที่สามารถช่วยตนเองได้ในเรื่องนี้มีมากกว่าลูกคนโตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ อาจเนื่องมาจากลักษณะที่แม่ชอบเข้าไปช่วยเหลือลูกคนโตมากกว่านั่นเอง จึงทำให้เด็กไม่มีโอกาสแสดงความสามารถด้วยตนเอง นับว่าแม่มีลักษณะที่เอื้อให้ลูกคนโตขอความช่วยเหลือมากกว่าลูกคนรอง ซึ่งผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับการวิจัยของฮิลตัน ที่พบว่า แม่ของลูกคนโต มักแสดงออกถึงความรักและให้การเสริมแรงทางอารมณ์แก่ลูกเมื่อลูกประสบความสำเร็จโดยชอบที่จะเข้าไปให้คำแนะนำและเกี่ยวข้องกับในกิจกรรมของเด็ก ลูกคนโตจึงมีแนวโน้มที่จะพึ่งพาขอความช่วยเหลือมากกว่าลูกคนรอง

อ้างอิงใน Robert L. Watson and Henry Clay Lindgren,

Psychology of the Child, p. 322.

พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกเมื่อแม่กระตุ้นควรวาจาให้ช่วยตนเอง

ลูกคนโตและลูกคนรองส่วนใหญ่จะยอมช่วยตนเองทุกครั้ง และลูกคนโตที่ยอมช่วยเหลือตนเองทุกครั้งมีคารอยละสูงสุด ๗๒.๕๒ ในพฤติกรรม การรับประทานอาหาร การล้างมือ การเล่นเทากันและมีคารอยละต่ำสุด ๓๑.๒๕ ในพฤติกรรมคานการสวมเสื้อผ้า ส่วนในลูกคนรองที่ยอมช่วยตนเองทุกครั้งมีคารอยละสูงสุด ๔๕.๔๒ ในพฤติกรรมการเล่น และมีคารอยละต่ำสุด ๓๗.๕๐ ในพฤติกรรมคานการสวมเสื้อผ้า และคารอยละของลูกคนรองที่ยอมทำตามแม่กระตุ้นควรวาจาทุกครั้ง สูงกว่าลูกคนโตในทุกพฤติกรรม ยกเว้น คานการเคลื่อนไหว แสดงว่าลูกคนรองมีลักษณะที่พร้อมจะช่วยตนเองมากกว่าลูกคนโตและลูกคนโตยังมีลักษณะต่อต้านไม่ยอมทำตามอยู่บ้าง โดยอาจจะเรียกของความสนใจใหม่ช่วยเหลือตนเอง อาจเนื่องจากโดยทั่วไปแล้ว พ่อแม่จะให้ความสำคัญแก่ลูกคนโตมาก เพราะเป็นลูกคนแรกได้รับความสนใจจากพ่อแม่มากมาก่อน ลูกคนโตจึงมักไม่ยอมให้พ่อแม่แบ่งความสนใจไปให้น้อง แต่อย่างไรก็ตามจากการทดสอบความแตกต่างระหว่างสัดส่วน พบว่า คารอยละของลูกคนโตและลูกคนรองที่แสดงพฤติกรรมทุกคานเมื่อแม่กระตุ้นควรวาจาไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกเมื่อแม่คุหรือลงโทษขณะที่เด็กแสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสม

ลูกคนโตและลูกคนรองส่วนใหญ่จะเชื่อฟังเมื่อแม่คุหรือลงโทษ โดยลูกคนโตที่เชื่อฟังแม่ทุกครั้งมีคารอยละสูงสุด ๔๓.๗๕ ในพฤติกรรมคานการสวมเสื้อผ้า และมีคารอยละต่ำสุด ๒๗.๐๘ ในพฤติกรรมคานการเล่น และลูกคนรองที่เชื่อฟังแม่ทุกครั้งมีคารอยละสูงสุด ๕๖.๒๕ ในพฤติกรรมคานการนอน และมีคารอยละต่ำสุด ๓๗.๕๐ ในคานการรับประทานอาหาร โดยส่วนรวมแล้ว ลูกคนรองที่เชื่อฟังแม่ทุกครั้งมีจำนวนมากกว่าลูกคนโตในพฤติกรรมทุกคาน ยกเว้นคานการสวมเสื้อผ้า แต่จากการทดสอบความแตกต่างระหว่างสัดส่วน พบว่า มีความแตกต่างในพฤติกรรมเดียว คือ คานการนอน โดยพบว่า คารอยละของลูกคนรองที่เชื่อฟังแม่ทุกครั้งมากกว่าลูกคนโตและแตกต่างกัน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ (ตารางที่ ๓๖) สำหรับลักษณะการคลงโทษของแม่ จากตารางวิเคราะห์ขอมูลจะเห็นว่า โดยทั่วไปแล้วแม่ส่วนใหญ่จะคลงโทษลูกคนรองมากกว่าลูกคนโต ซึ่งจากการทดสอบความแตกต่างระหว่างสัดส่วนพบว่า แม่ที่คลงโทษลูกคนรองในคานการนอน มีจำนวนมากกว่าแม่ที่คลงโทษลูกคนโต และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ (ตารางที่ ๓๖) แสดงว่า แม่ส่วนใหญ่มีแนวโน้มที่จะตามใจลูกคนโต ให้ความช่วยเหลือและคลงโทษน้อยกว่าลูกคนรอง อาจเป็นเพราะประสบการณ์มีลูกคนแรกนั่นเอง พอเมื่อยอมตามใจให้ความรักความอบอุ่น เป็นธรรมดา

มุสเซน ได้ให้ความคิดเห็นไวว่าสนใจ และสอดคล้องกับการวิจัยครั้งนี้ว่า ลูกคนโตจะมีความวิตกกังวล ถ้าไม่ได้รับการเอาใจใส่จากแม่มากกว่าคนรอง เนื่องจากลูกคนโตเคยได้รับความรัก การดูแล การเอาใจใส่จากแม่มาก่อน เมื่อมีน้องใหม่มา ทำให้เขารู้สึกสูญเสียความรักของแม่ไป แต่ลูกคนรองจะเกิดมาพร้อมกับความรู้สึกที่ทองแบ่งความรักของแม่ให้พี่ ๆ ทำให้ลูกยอมรับสภาพนี้ได้ ลูกคนโตจะรู้สึกว่าถูกแย่งความรัก และจะหันไปหาคนอื่นเมื่อต้องการความช่วยเหลือ ทำให้ลูกคนโตมีความต้องการพึ่งพาสูง เมื่ออยู่กับผู้ใหญ่

๒.๓ ฐานะเศรษฐกิจ

ความสามารถในการแสดงพฤติกรรมพื้นฐาน

เด็กกลุ่มฐานะเศรษฐกิจสูง และ เด็กกลุ่มฐานะเศรษฐกิจต่ำส่วนใหญ่นั้นจะมีความสามารถแสดงพฤติกรรมพื้นฐานทั้ง ๕ คานใดด้วยตนเอง กลุ่มฐานะ

---

^๑ Paul H. Mussen, John J. Conger and Jerome Kagan, Child Development and Personality, p. 449.

เศรษฐกิจสูงที่ทำพฤติกรรมใดเองทุกครั้งมีคาร์บอนสูงสุด ๘๗.๕๐ ในพฤติกรรมการเล่น
 การเดิน และคาร์บอนต่ำสุด ๒๐.๘๓ ในพฤติกรรมการสวมเสื้อผา ส่วนในกลุ่มฐานะ
 เศรษฐกิจต่ำ มีคาร์บอนสูงสุด ๘๓.๓๓ ในพฤติกรรมการรับประทานอาหาร และคา
 รบอนต่ำสุด ๑๘.๗๕ ในพฤติกรรมการสวมเสื้อผา จำนวนเด็กของกลุ่มฐานะเศรษกิจ
 สูงที่สามารถทำพฤติกรรมใดเองทุกครั้งมากกว่าเด็กในกลุ่มฐานะเศรษกิจต่ำตามลำดับ
 ดังนี้ คานการเดิน การนอน และคานการสวมเสื้อผา ส่วนจำนวนของเด็กกลุ่มฐานะ-
 เศรษฐกิจต่ำที่สามารถทำพฤติกรรมใดเองทุกครั้ง มากกว่าเด็กฐานะเศรษกิจสูง ตาม
 ลำดับดังนี้ คานการรับประทานอาหาร การล้างมือ การถ่ายอุจจาระ การถอดเสื้อผา
 แสดงให้เห็นว่า แนวโน้มของความสามารถของเด็กฐานะเศรษกิจต่ำจะดีกว่าฐานะ
 เศรษฐกิจสูงในเรื่องเกี่ยวกับการช่วยเหลือในกิจวัตรที่จำเป็น เช่น การรับประทานอาหาร
 การซั่มถ่าย และการล้างมือ ซึ่งแม่ของเด็กกลุ่มฐานะเศรษกิจต่ำ มักต้อง
 ออกไปมีภาระในนาในไร่ เด็กจึงต้องช่วยตนเองเมื่อต้องการรับประทานอาหารหรือ
 เมื่อต้องการซั่มถ่าย เพราะจะไม่มีแม่คอยช่วยเหลือดูแล นิดกับแม่ของเด็กกลุ่มฐานะ
 เศรษฐกิจสูงที่ส่วนใหญ่มีเวลาดูอยู่กับลูกมากกว่า แต่อย่างไรก็ตาม จากการทดสอบ
 ความแตกต่างระหว่างสี่ส่วน พบว่า คาร์บอนของกลุ่มฐานะเศรษกิจสูงและกลุ่ม
 ฐานะเศรษกิจต่ำในพฤติกรรมทุกคาน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

๐๐๕

พฤติกรรมที่แสดงออกเมื่อแม่เข้ามา เกี่ยวของช่วยเหลือ

เด็กกลุ่มฐานะเศรษกิจสูงและเด็กกลุ่มฐานะเศรษกิจต่ำส่วนใหญ่
 จะยอมให้แม่ช่วยเหลือทุกครั้ง โดยเด็กในกลุ่มฐานะเศรษกิจสูงที่ยอมให้แม่ช่วยเหลือ
 ทุกครั้งมีคาร์บอนสูงสุด ๘๘.๕๘ ในพฤติกรรมคานการถ่ายอุจจาระ และคานการนอน
 และคาร์บอนต่ำสุด ๑๖.๖๗ ในพฤติกรรมการเล่น ส่วนเด็กฐานะเศรษกิจต่ำที่ยอม
 ให้แม่ช่วยเหลือทุกครั้งมีคาร์บอนสูงสุด ๘๑.๖๗ ในพฤติกรรมการนอน และคาร์บอนต่ำสุด
 ๑๐.๘๒ ในพฤติกรรมการเล่นเช่นกัน คาร์บอนของเด็กกลุ่มฐานะเศรษกิจสูงที่ยอม
 ให้แม่ช่วยเหลือหรือเกี่ยวข้องทุกครั้ง สูงกว่ากลุ่มฐานะเศรษกิจต่ำ ในพฤติกรรม

เรียงตามลำดับดังนี้ การซบถายอุจจาระ การสวมเสื้อมา การล้างมือ การถ่ายปัสสาวะ การเคลื่อนไหว การรับประทานอาหาร และคานการเดิน และจากการทดสอบความแตกต่างระหว่างสัดส่วน พบว่า เด็กกลุ่มฐานะเศรษฐกิจสูงที่ยอมให้แม่ เข่าเกี่ยวของช่วย เหลือทุกครั้งในพฤติกรรมคานการรับประทานอาหารและคานการถอดเสื้อมา มีค่าร้อยละ สูงกว่าเด็กฐานะเศรษฐกิจต่ำ และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ (ตารางที่ ๑๓ และตารางที่ ๑๕) นอกจากนี้ยังพบว่า คารอยละของเด็กกลุ่ม ฐานะเศรษฐกิจสูงที่ยอมให้แม่ เข่าเกี่ยวของช่วย เหลือทุกครั้งในพฤติกรรมคานการถ่าย ปัสสาวะ มีค่าสูงกว่าเด็กฐานะเศรษฐกิจต่ำและแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .๐๐ (ตารางที่ ๑๖) นอกนั้นไม่พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะ สังเกตเห็นว่า เด็กฐานะเศรษฐกิจสูงยอมให้แม่ช่วย เหลืออย่าง เคนซัดในพฤติกรรมซึ่ง เด็กส่วนใหญ่มีความสามารถทำได้ นับว่าเป็นลักษณะหนึ่งที่เด็ก ฐานะเศรษฐกิจสูงมีลักษณะ การพึ่งพามากกว่าเด็กฐานะเศรษฐกิจต่ำ ซึ่งผลการวิจัยขัดกับที่ แคนนิงเจอร์ Danziger, (๑๙๖๐) ได้วิจัยพบว่า แม่ในระดับสังคมชั้นสูง เน้นการฝึกให้ ลูกพึ่งตนเองสูงสุด ส่วนกลุ่มสังคมชั้นต่ำ จะเน้นการฝึกให้พึ่งตนเองต่ำสุด ทั้งนี้เนื่อง มาจาก การแบ่งชั้นสังคมของเขาแบ่งตามลักษณะอาชีพ ความระดับการศึกษา ส่วนแม่ ในกลุ่มตัวอย่างครั้งนี้ แบ่งชั้นฐานะเศรษฐกิจตามรายได้ของครอบครัว และแม่เกือบ ทุกคนมีระดับความรู้เพียงประถมศึกษาปีที่ ๔ เท่านั้น ประกอบกับสภาพแวดล้อมที่ผิด แยกกันไป ดังนั้น ผลวิจัยออกมาจึงไม่สอดคล้องกัน นอกจากนั้นแม่ในชนบทของไทย ส่วนใหญ่มีลูกหลายคน โดยเฉพาะกลุ่มฐานะเศรษฐกิจต่ำ ซึ่งต้องมีภาระทั้งในบ้าน และนอกบ้าน ลูกจึงมีความจำเป็นที่จะต้องช่วยเหลือตนเองให้ได้มากที่สุดเพื่อเป็นการ

---

๑ Kurt Danziger, "Independence Training and Social Class in Java, Indonesia," Journal of Social Psychology (February 1960) : 65 - 74.

แมงเบาภาระของแม่ ส่วนแม่ที่มีฐานะเศรษฐกิจดี มักจะมีเวลาอยู่ใกล้เด็กช่วยเหลือลูก
ไ้มากกว่า เนื่องจากไม่ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน จึงเป็นลักษณะที่เอื้อให้เด็กมีการ
พึ่งพาแม่มากกว่าเด็กกลุ่มฐานะเศรษฐกิจต่ำ แต่อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยนี้สอดคล้อง
กับเชียร์ส แมคคอบี และเลวินที่พบว่าแม่ในระดับต่ำจะเข้มงวดกวดขันใหญ่พิ่งตัวเอง
มากกว่า

พฤติกรรมที่แสดงออก เมื่อแม่กระตุ้นควรวาจาให้ลูกช่วยเหลือตนเอง

เด็กฐานะเศรษฐกิจสูง และเด็กฐานะเศรษฐกิจต่ำ ส่วนใหญ่จะยอม
ช่วยตัวเองทุกครั้ง ซึ่งเด็กในกลุ่มฐานะเศรษฐกิจสูงที่ยอมช่วยเหลือตนเองทุกครั้งนั้นมี
การอยละสูงสุด ๘๓.๓๓ ในพฤติกรรมทานการ เล่น และมีการอยละต่ำสุด ๓๗.๕๐ ใน
พฤติกรรมทานการนอน ส่วนเด็กกลุ่มฐานะเศรษฐกิจต่ำที่ยอมช่วยเหลือตนเองทุกครั้งมี
การอยละสูงสุด ๗๘.๑๗ ในพฤติกรรมทานการรับประทานอาหาร และมีการอยละต่ำสุด
๓๗.๕๐ ในพฤติกรรมทานการสวมเสื้อผ้า แต่จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า การอยละ
ของเด็กฐานะเศรษฐกิจสูงมีค่าใกล้เคียงกับเด็กฐานะเศรษฐกิจต่ำ และเมื่อทดสอบ
ความแตกต่างระหว่างสัดส่วน พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
.๐๕ แสดงว่า ทั้งเด็กฐานะเศรษฐกิจสูงและเด็กฐานะเศรษฐกิจต่ำ มีการแสดงออก
เมื่อแม่กระตุ้นควรวาจาให้ช่วยตนเองในลักษณะที่เหมือนกัน อาจเนื่องมาจากเด็กทั้งสอง
กลุ่ม มีความสามารถใกล้เคียงกันดังอภิปรายไปแล้ว ดังนั้น เมื่อแม่กระตุ้นให้ช่วย
ตนเอง จึงเป็นไปในลักษณะที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญดังกล่าวแล้ว

๑

Robert R. Sears, Eleanor E. Maccoby & Harry Levin,
Pattern of Child Rearing, p. 160.

พฤติกรรมที่แสดงออกเมื่อแม่คุยหรือลงโทษขณะที่เด็กทำพฤติกรรมไม่

เหมาะสม

เด็กในกลุ่มฐานะเศรษฐกิจสูง และฐานะเศรษฐกิจต่ำส่วนใหญ่จะเชื่อฟัง ซึ่งอาจเชื่อฟังทุกครั้งในบางพฤติกรรม และเชื่อฟังเป็นบางครั้งในพฤติกรรมท่านอื่น ๆ เด็กในกลุ่มฐานะเศรษฐกิจสูงที่เชื่อฟังทุกครั้งมีคารยละเอียดสูงสุด ๔๕.๘๓ ในพฤติกรรมท่านการนอน และมีคารยละเอียดต่ำสุด ๓๓.๓๓ ในพฤติกรรมท่านการถ่ายปัสสาวะ ส่วนเด็กฐานะเศรษฐกิจต่ำที่เชื่อฟังทุกครั้งมีคารยละเอียดสูงสุด ๔๕.๘๓ ในพฤติกรรมท่านการนอน และมีคารยละเอียดต่ำสุด ๒๗.๐๘ ในพฤติกรรมท่านการเล่น และเด็กกลุ่มฐานะเศรษฐกิจต่ำมีแนวโน้มจะเชื่อฟังมากกว่ากลุ่มฐานะเศรษฐกิจสูง ซึ่งก็สอดคล้องกับ แมคคอบี และคณะที่พบว่าพ่อแม่ที่มีฐานะเศรษฐกิจต่ำจะเข้มงวดเรื่องการฝึกความเชื่อฟังมากกว่าพ่อแม่ที่มีฐานะเศรษฐกิจสูง แต่อย่างไรก็ตาม จากการทดสอบความแตกต่างระหว่างสัดส่วน พบว่า คารยละเอียดของกลุ่มฐานะเศรษฐกิจสูง และกลุ่มฐานะเศรษฐกิจที่แสดงความเชื่อฟังในพฤติกรรมทุกท่าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕ แสดงว่า เด็กทั้งสองกลุ่มมีลักษณะการเชื่อฟังผู้ใหญ่ที่ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากค่านิยมของสังคมไทยทั่วไปที่นิยมอบรมลูกหลานให้เชื่อฟังอ่อนน้อมต่อผู้ใหญ่ โดยเฉพาะในสังคมชนบทจะยึดมั่นในค่านิยมนี้สูงมาก จึงทำให้ลักษณะการอบรมในครอบครัวฐานะเศรษฐกิจสูง และฐานะเศรษฐกิจต่ำไม่แตกต่างกันมากนักจนเห็นได้ชัด

ผลการวิจัยนี้ แสดงให้เห็นว่า เด็กในชนบทภาคกลางที่ทำการศึกษาในครั้งนี้ มีความสามารถในการช่วยเหลือตนเองในการแสดงพฤติกรรมพื้นฐานได้ดี ถึงแม้ว่า จากการสัมภาษณ์แม่ของเด็กพบว่า แม่ส่วนใหญ่ไม่ได้ฝึกลูกอย่างมีระเบียบวิธี และก็ยังมีความเห็นวาลูกของตนยังเล็กอยู่มากกว่าที่พ่อแม่จะคาดหวังสิ่ง

ใด ๆ ได้ แต่อย่างไรก็ตาม แมกยีนีและพอใจที่จะให้ลูกช่วยเหลือตนเองได้ เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระของพ่อแม่ เนื่องจากสภาพในชนบทนั้นกันดารและทางไกลความเจริญ ซึ่งทุกคนต้องช่วยแบ่งเบาภาระซึ่งกันและกันเป็นสิ่งที่เอื้อในการฝึกเด็กให้รู้จักรับผิดชอบช่วยเหลือตนเองอยู่แล้ว และเมื่อพิจารณาตามตัวแปร ผลที่ได้ออกคลอกลงกับสมมติฐานเพียงบางส่วน คือ มีพฤติกรรมเพียงบางด้านในบางลักษณะ เท่านั้นที่แตกต่างกัน ซึ่งอาจจะ เป็นเพราะสภาพความเป็นอยู่ที่แตกต่างกันมาก เช่น ครอบครัวฐานะเศรษฐกิจสูงก็มีลักษณะความเป็นอยู่ไม่ต่างจากครอบครัวฐานะเศรษฐกิจต่ำเท่าใดนัก เพราะชาวชนบทนิยมความเป็นอยู่อย่างง่าย ๆ ไม่ค่อยสะสมเครื่องอุปโภคบริโภค เช่นสังคมเมือง และลักษณะอาชีพ รวมถึงการศึกษาของพ่อแม่ก็ไม่แตกต่างกันมาก จึงอาจมีผลทำให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กมีลักษณะคล้ายคลึงกัน กลุ่มตัวอย่างในตัวแปรต่าง ๆ จึงแสดงพฤติกรรมที่คล้ายคลึงกันเป็นส่วนใหญ่ แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงวัฒนธรรมของไทยเราที่มีค่านิยมให้เด็กต้องอ่อนน้อมเชื่อฟังผู้ใหญ่ตั้งกลาวแล้ว สิ่งนี้เองที่ทำให้เด็กขาดความเป็นตัวของตัวเอง มีลักษณะวางตัวอ่อน และยอมให้แม่เข้ามาเกี่ยวข้องของในพฤติกรรมอย่างไม่ต่อต้านขัดขืน นับว่าเป็นการไม่เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความสามารถในการช่วยเหลือตนเองอย่างเต็มที่ ทั้ง ๆ ที่เด็กส่วนใหญ่ต่างก็มีความสามารถและประกอบด้วยผู้ใหญ่ในสังคมไทยมีลักษณะชอบช่วยเหลืออยู่แล้ว จึงเป็นเรื่องน่าหนักใจสำหรับอนาคตเด็กไทยอย่างยิ่ง